

رام - شانزدهم مهر

شروین وکیلی

رام (روزشمار ایرانی معنادار) کوششی است برای بازسازی تقویم روزشماری معنادار برای ایرانیان، به شکلی که مناسبتها و سالگردهای منسوب به روزها عینیتی علمی داشته باشد و زمان روزمره و معنازوده‌ی امروزی که روزهایمان را پوچ و پوک ساخته را به توالی‌ای معنادار از سالگردِ رخدادهای معنادار تبدیل کند.

سه گوشزد در درباره‌ی طرح رام:

- تمام تاریخ‌هایی که شناسه‌ی میلادی (م.) یا پیشامیلادی (پ.م) ندارند به هجری خورشیدی محاسبه شده‌اند.
- محتوای روزشمار رام نهایی نیست و تا پایان سال ۱۳۹۶ تکمیل می‌شود. هنگام نقل آن به طرح ارجاع دهید و این نکته را در نظر داشته باشید.
- اگر مناسبتی سراغ دارید که نادیده مانده، آن را همراه با نشانی مرجعش در تلگرام برایم بفرستید که در این طرح گنجانده شود:

@SherwinVakili (<https://t.me/SherwinVakili>) / tel.0912-6363764

شانزدهم مهر

شانزدهمین روز از ماه سی روزه‌ی زرتشتی مهر روز نام دارد و از این رو شانزدهم مهر ماه در ایران باستان جشن مهرگان است که پس از نوروز دومین جشن بزرگ گاهشمارانه‌ی ایرانیان به حساب می‌آید. به همین خاطر بسیاری از رخدادهای تاریخی مهم که با تاسیس نهادی مربوط می‌شود در این روز نهاده شده است. یکی از قدیمی‌ترین این رخدادها که ارتباطی با تاسیس نهادی ندارد و از اهمیتی مذهبی برای شیعیان برخوردار است آن که بنا بر روایتی روز چهارشنبه شانزدهم مهر سال ۲۳۸ هجری خورشیدی (۳ رجب ۲۴۵ق)

امام علی‌النقی به شهادت رسید. آورده‌اند که معزز خلیفه‌ی عباسی در خوراک وی زهر ریخت و به این ترتیب او را با دسیسه‌ای از میان برد.

گذشته از این واقعه، بیشتر رخدادهای این روز در ایران زمین با تاسیس نهادها و آغاز جنبشهای اجتماعی مصادف است. نمونه‌اش آن که در سال ۹۶۷ شاه عباس هفده ساله بر تخت نشست. شیخ فضل‌الله نوری (تصویر روبرو) هم زمانی که علم

مخالفت با مشروطه‌خواهان را برافراشت، احتمالاً نادانسته، با پشتیبانی محمدعلی شاه و دولتمردان هوادار

مستبدین در چنین روزی به سال ۱۲۸۷ در باغشاه هواداران خود را گرد آورد و فتوای قتل چند آخوند مشروطه خواه را صادر کرد و اعلام کرد که مشروطه ضد شریعت است.

در دوران جدیدتر به سال ۱۳۰۵ برای اولین بار اتاق تجارت در ایران تشکیل شد و حاج حسین مهدوی (امین الضرب) به ریاست اتاق تجارت تهران و آقایان کاشف و سپهر به منشی گری انتخاب شدند. در ۱۳۱۵ دیوانعالی کشور تاسیس شد و حاج سید نصرالله تقوی به ریاست آن برگزیده شد. در ۱۳۴۰ کنگره‌ی پزشکی با حضور پانصد پزشک ایرانی و خارجی در رامسر گشایش یافت، و در همین روز به سال ۱۳۴۱ به دنبال صدور تصویبنامه هیئت وزیران درباره‌ی قانون انتخابات انجمنهای ایالتی و ولایتی نیروهای مذهبی با رهبری آیت‌الله خمینی و آیت‌الله گلپایگانی و آیت‌الله شریعتمداری در خانه‌ی آیت‌الله حائری جمع شدند و تصمیم گرفتند به این قانون اعتراض کنند. دو سال بعد در ۱۳۴۳ به مناسبت جشن مهرگان در این روز تمبری منتشر شد.

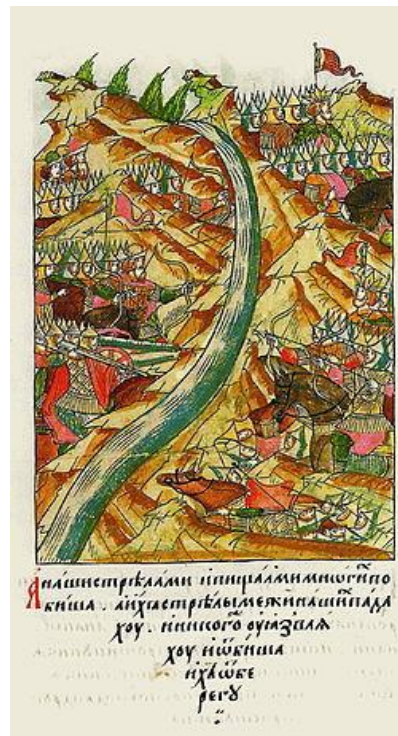
رخدادهای پراکنده‌ی دیگری هم در این روز در ایران زمین واقع شده است. در ۱۳۲۲ یوسف هزاره صولت‌السلطنه که پس از ورود متفقین به ایران در حدود باخرز گروهی مسلح گرد آورده و سرکشی می‌کرد، در اثر زدو خورد با ژاندارم‌ها کشته شد. در ۱۳۵۲ در جریان جنگ یوم کیپور گابی امیر سردار اسرائیلی با ناکامی کوشید قوای مصری را از کرانه‌ی کانال سوئز پس بزند اما شکست خورد و ۱۵۰ تانک را از دست داد، و در ۱۳۶۹ در جریان درگیری میان پلیس

اسرائیل و فلسطینی‌ها در نزدیکی گنبد مسجد الاقصی، هفده تن کشته و بیش از صد تن زخمی شدند. در

۱۳۸۴ هم زلزله‌ی ۷/۶ ریشتری کشمیر به مرگ ۸۷ هزار و زخمی شدن بیش از هفتاد هزار تن انجامید و ۲/۸ میلیون نفر را بی‌خانمان کرد.

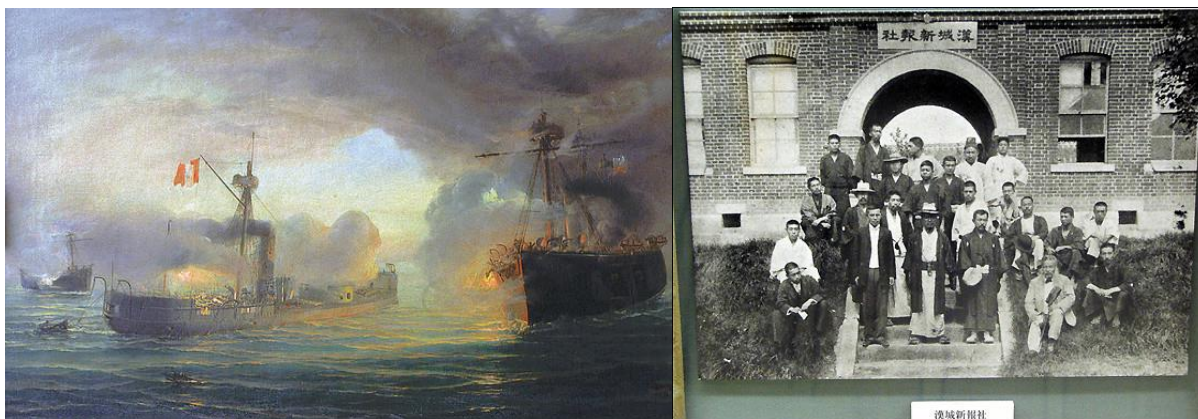

شورای اول کلسدون

نبرد سیبالی

روز شانزدهم مهر سال ۳۱۴ میلادی لیکینیوس امپراتور روم در نبرد سیبالی از رقیبش کنستانتین اول شکست خورد و قلمرو اروپا را به او واگذار کرد. در این جنگ لیکینیوس سی و پنج هزار و کنستانتین بیست هزار سرباز را وارد میدان کردند و از قوای امپراتوری نیمی به دست هواداران کنستانتین کشته شدند. در همین روز به سال ۸۵۹ هجری خورشیدی قوای تاتار به رهبری احمد خان پسر کوچک با دفاع جانانه‌ی روسهایی که زیر فرمان ایوان سوم می‌جنگیدند در برابر رود اوگرا از پیشروی باز ماندند و وادار به بازگشت شدند. این رخداد را نقطه‌ی پایان سیطره‌ی تاتارها بر مسکو می‌دانند.

جنگ دریایی آنگاموس

ژنرال مین و دسیسه‌گران همدستش

در سال ۱۲۳۵ کشورهای استعماری غرب حادثه‌ای در کرانه‌ی رود مروارید را دستاویز قرار دادند و با حمله به چین نخستین چمگ تریاک را آغاز کردند. هدف اصلی آنها لغو کردن قانون منع تجارت تریاک در چین بود که دولت چین برای جلوگیری از معتاد شدن مردمش وضع کرده بود، در ۱۲۵۸ هم ناوگان شیلی در اقیانوس آرام طی جنگ آنگاموس بر نیروی دریایی پرو غلبه کرد و دریاسالار پرویی میگوئل گراو در این میان کشته شد. در ۱۲۷۴ توطئه‌گران دست‌نشانده‌ی ژاپن مین آخرین ملکه‌ی کره را کشتند و جسدش را سوزاندند، در ۱۲۹۱ مونته‌نگرو در جریان جنگهای بالکان به عثمانی اعلان جنگ داد، و در ۱۳۱۸ آلمان لهستان غربی را به قلمرو خود منضم کرد. این روز از نظر تاریخ جنبش چپ هم اهمیت دارد چون در ۱۳۴۶ چه

گوارا (تصویر زیر) و چریکهای همراهش در بولیوی دستگیر شدند، و در ۱۳۶۱ دولت کمونیست لهستان فعالیت جنبش همبستگی و همه‌ی اتحادیه‌های کارگری را ممنوع کرد!

در این روز چندین و چند رخداد پراکنده دینی و فرهنگی و اقتصادی هم رخ داده است. در مهرگان سال ۴۵۱ میلادی نخستین نشست شورای کلسدون در آناتولی برگزار شد. این شورا به دعوت امپراتور ماریسیان و با سرپرستی آناتولیوس سراسقف قسطنطنیه تشکیل شد و ۲۵۲ نماینده در آن شرکت کردند. در همین روز به سال ۱۰۲۴ ژان مانس اولین بیمارستان عمومی در آمریکای شمالی را با نام هتل دیو دو مونترآل (مهمانسرای خدا در مونترآل!) تاسیس کرد، و در ۱۲۳۹ خط تلگراف بین لس آنجلس و سان فرانسیسکو کشیده شد. در ۱۳۰۰ نخستین بازی فوتبال به طور زنده از رادیو پخش شد. بازی در میدان فوربس در پیتسبورگ برگزار می‌شد و خبرپراکنی KDKA آن را پخش کرد.

در شانزدهم مهر سال ۱۳۴۱ هفته‌نامه‌ی اشپیگل مقاله‌ای با عنوان «آمادگی مشروط برای دفاع» (*Bedingt abwehrbereit*) منتشر کرد و در آن آمادگی نظامی ناتو برای دفاع از آلمان در برابر کمونیستها را بر مبنای گزارشها رسانه‌های کمونیستی ناکافی دانست. فرانتس سوزف اشتراوس وزیر دفاع آلمان غربی که از قدیم دشمنی‌ای با رودولف اوگشتین مدیر اشپیگل داشت، کوشید به بهانه‌ی افشای اسرار نظامی مجله را توقیف کند اما موفق نشد و پس از اندکی کلنجر رفتن از مقام خود برکنار شد. این اولین آزمون موفق آلمان غربی درباره‌ی آزادی بیان بود. در ۱۳۵۳ هم بانک ملی فرانکلین به دنبال اختلاس و سوءمدیریت اعلام ورشکستگی کرد و بزرگترین بانکی بود که در تاریخ آمریکا دچار فروپاشی می‌شد.

راست: یونگ ژنگ

میان: ماتئو ریچی

چپ: پیروس اپیروسی

والتر فون رایشناو

فرانک هربرت

خوان پرون

زادگان نامدار مهرگان عبارتند از: پیروس اپیروسی امیر یونانی و حاکم منطقه‌ی اپیروس (۳۱۹ پیش از میلاد)، مائو ریچی مبلغ ژروئیت و بنیانگذار تبلیغ مسیحیان اروپایی در چین (۹۳۱ هجری خورشیدی)، والتر فون رایشناو سپهسالار آلمانی (۱۲۶۳)، خوان پرون سردار و رئیس جمهور آرژانتین (۱۲۷۴) و فرانک هربرت خبرنگار آمریکایی و نویسنده‌ی داستانهای علمی تخیلی (۱۲۹۹).

از میان رفتگان این روز هم این نامها برجسته‌ترند: عبدالمالک بن مروان خلیفه‌ی اموی (۸۴)، یونگ ژنگ امپراتور دودمان چینگ (۱۱۱۴) که در چین به دست دختری کشته شد، هنری فیلدینگ ادیب و نویسنده‌ی انگلیسی (۱۱۳۳)، احمد توفیق پاشا وزیر اعظم عثمانی (۱۳۱۵)، و گابریل مارسل نمایشنامه‌نویس و فیلسوف فرانسوی (۱۳۵۲).

از راست به چپ: گابریل مارسل، هنری فیلدینگ، و احمد توفیق پاشا